ECLI:LV:AT:2020:0310.A420284817.14.L
Nr. A420284817, SKA-860/2020
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
LĒMUMS
Rīgā 2020.gada 10.martā

Tiesa šādā sastāvā: senatores Līvija Slica, Anita Kovaļevska, Ieva Višķere

rakstveida procesā izskatīja /pers. A/ blakus sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 15.novembra spriedumu daļā, ar kuru izbeigta tiesvedība daļā par SIA „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi" faktiskās rīcības – dārzkopības kooperatīvā /Nosaukums A/ inventarizācijas laikā konstatētās meliorācijas sistēmas daļas, kas neatrodas /pers. A/ piederošajā nekustamajā īpašumā, reģistrēšanu meliorācijas kadastrā – atzīšanu par prettiesisku un pienākuma uzlikšanu minēto meliorācijas sistēmas daļu izslēgt no meliorācijas kadastra.

Aprakstošā daļa

[1] Carnikavas novada dome ar 2017.gada 19.jūlija lēmumu (protokola Nr. 14, 19.§) (turpmāk – 2017.gada 19.jūlija lēmums) nolēma piešķirt pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmas statusu koplietošanas meliorācijas sistēmai Carnikavas novada /Nosaukums B/ ciemā atbilstoši ar valsts sabiedrību ar ierobežotu atbildību „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi" (turpmāk – Sabiedrība) saskaņotajam grāvju sarakstam un grāvju atrašanās vietas attēlojumam kartē.

Daļa no konstatētās meliorācijas sistēmas atrodas pieteicējai /pers. A/ piederošajā nekustamajā īpašumā Carnikavas novadā, /adrese/ (turpmāk – pieteicējas īpašums).

[2] Pieteicēja vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu, kurā lūgts atcelt 2017.gada 19.jūlija lēmumu daļā par pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmas statusa piešķiršanu meliorācijas grāvjiem pieteicējai piederošajā nekustamajā īpašumā.

[3] 2018.gada 16.februārī pieteicēja vērsās Sabiedrībā ar iesniegumu, lūdzot izslēgt no meliorācijas kadastra informāciju par meliorācijas sistēmām, kas atrodas pieteicējas īpašumā.

Ar Sabiedrības 2018.gada 19.februāra atbildi Nr. 1-12/77 pieteicējai norādīts, ka viņas iesniegumā minētā meliorācijas sistēma ir daļa no koplietošanas meliorācijas sistēmas, to nav iespējams izņemt no meliorācijas kadastra informācijas sistēmas, neietekmējot citu zemes īpašnieku vai tiesisko valdītāju zemes ūdens režīmu. Papildus pieteicējai norādīts, ka, ja koplietošanas meliorācijas sistēmai pēc pašvaldības lēmuma tiek piešķirts pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmas statuss, zemes īpašniekiem ir iespēja vērsties pie pašvaldības ar lūgumu, un pašvaldībai ir tiesības kopīgiem spēkiem veikt nepieciešamos meliorācijas sistēmas uzturēšanas un pārbūves – atjaunošanas darbus.

Nepiekrītot minētajai atbildei, pieteicēja ar iesniegumu vērsās Zemkopības ministrijā. Ar Zemkopības ministrijas 2018.gada 19.aprīļa atbildi Nr. 7-7/27/2018 pieteicējai norādīts, ka meliorācijas kadastra sistēmas uzturēšana nav ministrijas kompetencē. Saskaņā ar Ministru kabineta 2010.gada 13.jūlija noteikumu Nr. 623 „Meliorācijas kadastra noteikumi" (turpmāk – noteikumi Nr. 623) 2.punktu Sabiedrība ir iestāde, kuras kompetencē ir reģistrēt un izņemt attiecīgo meliorācijas sistēmu no meliorācijas kadastra informatīvās sistēmas. Pamats meliorācijas sistēmas reģistrēšanai meliorācijas kadastrā ir domes lēmums, kurš ir apstrīdams Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā. Tikai tad, ja tiks atcelts pārsūdzētais lēmums, Sabiedrība var izskatīt jautājumu par meliorācijas sistēmas datu izņemšanu no meliorācijas kadastra.

2018.gada 25.maijā pieteicēja iesniedza tiesā pieteikuma papildinājumus, lūdzot atzīt par prettiesisku inventarizācijas laikā dārzkopības kooperatīvā /Nosaukums A/ konstatētās meliorācijas sistēmas reģistrēšanu meliorācijas kadastrā un uzlikt pienākumu Sabiedrībai minētās meliorācijas sistēmas izslēgt no meliorācijas kadastra.

Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2018.gada 21.jūnija lēmumu pieņemti un administratīvajai lietai pievienoti pieteikuma papildinājumi par Sabiedrības faktiskās rīcības – dārzkopības kooperatīvā /Nosaukums A/ inventarizācijas laikā konstatētās meliorācijas sistēmas reģistrēšanu meliorācijas kadastrā – atzīšanu par prettiesisku un pienākuma uzlikšanu minēto meliorācijas sistēmu izslēgt no meliorācijas kadastra.

[4] Administratīvās rajona tiesa ar 2019.gada 15.novembra spriedumu citstarp izbeidza tiesvedību daļā par Sabiedrības faktiskās rīcības – dārzkopības kooperatīvā /Nosaukums A/ inventarizācijas laikā konstatētās meliorācijas sistēmas daļas, kas neatrodas pieteicējai piederošajā nekustamajā īpašumā, reģistrēšanu meliorācijas kadastrā – atzīšanu par prettiesisku un pienākuma uzlikšanu minēto meliorācijas sistēmas daļu izslēgt no meliorācijas kadastra, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 282.panta 2.punktu. Spriedumā ietvertais lēmums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[4.1] Sabiedrība meliorācijas kadastrā reģistrējusi dārzkopības kooperatīvā /Nosaukums A/ inventarizācijas laikā konstatētās meliorācijas sistēmas, kas atrodas ne tikai pieteicējas īpašuma teritorijā. Taču pieteicējai ir subjektīvās tiesības iebilst tikai pret to meliorācijas sistēmas daļas reģistrēšanu, kas atrodas viņas īpašuma teritorijā.

[4.2] Apstāklis, ka meliorācijas sistēma kopumā ietekmē ūdens režīmu plašākā teritorijā, nemaina to, ka pieteicējai, argumentējot, ka viņa nav pilnvarojusi pašvaldību rīkoties savā vārdā vai ka konkrētās meliorācijas sistēmas daļas nepastāv, ir tiesības iebilst tikai pret tādas informācijas iekļaušanu meliorācijas kadastrā, kas attiecas uz viņas nekustamo īpašumu.

[4.3] Līdz ar to lietā izskatāms pieteikuma papildinājums tikai tajā daļā, kas attiecas uz pieteicējas īpašumā konstatētās meliorācijas sistēmas daļas reģistrēšanu meliorācijas kadastrā un pienākuma uzlikšanu Sabiedrībai izslēgt šo daļu no meliorācijas kadastra, bet pārējā daļā, kas skar citu personu nekustamos īpašumus, tiesvedība izbeidzama.

[5] Pieteicēja par minēto lēmumu iesniedza blakus sūdzību. Tajā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[5.1] Meliorācijas sistēma reģistrēta meliorācijas kadastrā kā vienots veselums, līdz ar to jautājums par tās izslēgšanu jālemj kā par vienota veseluma (sistēmas) izslēgšanu no meliorācijas kadastra, nevis pa atsevišķiem posmiem vai elementiem.

[5.2] Meliorācijas sistēmas elementi, kas atrodas pieteicējas īpašumā, ir dārzkopības kooperatīva /Nosaukums A/ meliorācijas sistēmas sastāvdaļa. No pieteicējas īpašumā esošā posma ir atkarīgs viss apkārtējās teritorijas melioratīvais stāvoklis, tādēļ, lai objektīvi izlemtu jautājumu par pieteicēja īpašumā konstatēto meliorācijas sistēmas elementu atstāšanu meliorācijas kadastrā vai izslēgšanu no tā, vispirms jākonstatē apstākļi visas meliorācijas sistēmas reģistrācijai meliorācijas kadastrā. Iepriekš minētie jautājumi ir skatāmi apelācijas kārtībā, un tie ir norādīti pieteicējas apelācijas sūdzībā, jo konkrētajā lietā ir jāvērtē jautājums par visas meliorācijas sistēmas kā vienota priekšmeta izslēgšanu no meliorācijas kadastra.

[5.3] Tiesa nav ņēmusi vērā un sniegusi vērtējumu lietā konstatētajiem apstākļiem par visas meliorācijas sistēmas reģistrāciju meliorācijas kadastrā. Līdz ar to tiesa nevarēja objektīvi izlemt jautājumu par meliorācijas sistēmas elementu, kas atrodas pieteicējas īpašumā, izslēgšanu no meliorācijas kadastra.

[5.4] Jautājums par meliorācijas sistēmu skatāms kā par vienotu un nedalāmu priekšmetu. Vērtējot tikai pieteicējas īpašumā esošos meliorācijas sistēmas elementus atsevišķi no visas sistēmas un atsevišķi no atbildētāju faktiskās rīcības un lēmumiem attiecībā uz visu sistēmu, tiesa ir nonākusi pie nepareiziem secinājumiem.

Motīvu daļa

[6] Meliorācijas likuma 14.panta pirmā daļa noteic, ka meliorācijas kadastrā ietver informāciju par jebkuru valsts, pašvaldības, fiziskās vai juridiskās personas īpašumā vai tiesiskajā valdījumā esošu meliorācijas sistēmu, tai skaitā datus par meliorētās zemes izvietojumu, meliorācijas sistēmas kvantitatīvo un kvalitatīvo stāvokli, kā arī norāda šīs zemes īpašnieku vai tiesisko valdītāju.

Atbilstoši noteikumu Nr. 623 (*spēkā laikā, kad tika pieņemts 2017.gada 19.jūlija lēmums*) 2.punktam meliorācijas kadastra informācijas sistēma ir valsts informācijas sistēma, un tās pārzinis ir Sabiedrība. Noteikumu Nr. 623 9.punkts noteic, ka meliorācijas sistēmu, kas ir valsts, pašvaldību un citu fizisko un juridisko personu īpašumā vai tiesiskajā valdījumā, neatkarīgi no tās īpašuma piederības un statusa reģistrē meliorācijas kadastra informācijas sistēmā.

Tātad meliorācijas kadastra informācijas sistēmā tiek reģistrēta jebkura meliorācijas sistēma, neatkarīgi no tās īpašuma piederības.

[7] Savukārt atbilstoši Meliorācijas likuma 1.panta 5.[1]punktam pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēma ir koplietošanas meliorācijas sistēma, kas būtiski ietekmē ūdens režīmu pašvaldības teritorijas plānojumā noteiktajās apbūves teritorijās, lauksaimniecības un mežu teritorijās, infrastruktūras objektos (ielās, ceļos, ūdenssaimniecības objektos, pašvaldības polderos).

Meliorācijas likuma 22.[2]panta pirmā daļa noteic, ka pašvaldība pieņem lēmumu par pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmas statusa piešķiršanu. Pirms lēmuma pieņemšanas pašvaldība saskaņo ar Sabiedrību koplietošanas meliorācijas sistēmas atrašanās vietu, meliorācijas kadastra apzīmējumus un garumu, kā arī noskaidro un izvērtē to zemes īpašnieku vai tiesisko valdītāju viedokli, kuru zemes vienību robežās atrodas koplietošanas meliorācijas sistēma. Pieņemto lēmumu var pārsūdzēt tiesā Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā. Šā panta trešā daļa noteic, ka pašvaldība mēneša laikā pēc tam, kad pieņemts lēmums par pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmas statusa piešķiršanu, informē par to Sabiedrību.

No minētajām tiesību normām izriet, ka pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmu Sabiedrība reģistrē meliorācijas kadastra informācijas sistēmā, pamatojoties uz pašvaldības lēmumu. Izskatāmajā lietā ar 2017.gada 19.jūlija lēmumu Carnikavas novada dome ir piešķīrusi meliorācijas sistēmai /Nosaukums B/ ciemā pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmas statusu un 2017.gada 27.jūlijā informējusi Sabiedrību par šo lēmumu.

[8] Atbilstoši Meliorācijas likuma 1.panta 6.punktam koplietošanas meliorācijas sistēma ir meliorācijas sistēma, kura regulē ūdens režīmu divos vai vairākos zemes īpašumos vai tiesiskajos valdījumos esošā zemē.

Lietā nav strīda, ka gan pārsūdzētais pašvaldības lēmums, gan Sabiedrības faktiskās rīcība attiecas uz koplietošanas meliorācijas sistēmu, jo tā atrodas ne tikai pieteicējas īpašumā, bet arī citos zemes īpašumos.

Var piekrist pieteicējas blakus sūdzībā norādītajam, ka, lai izlemtu jautājumu par pieteicējas īpašumā konstatēto meliorācijas sistēmas elementu atstāšanu kadastrā vai izslēgšanu no tā, ir jākonstatē apstākļi visas koplietošanas meliorācijas sistēmas reģistrācijai meliorācijas kadastrā. Taču pieteicējas blakus sūdzībā izteiktie argumenti, kāpēc konkrētā koplietošanas meliorācijas sistēma, kurai pašvaldība ir piešķīrusi pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmas statusu, nav uzskatāma par meliorācijas sistēmu un nav reģistrējama meliorācijas kadastrā, ir vērtējami, izskatot lietu pēc būtības, nevis lemjot par pieteicējas subjektīvajām tiesībām pārsūdzēt Sabiedrības faktisko rīcību.

Pieteicēja savu tiesību aizskārumu pamato ar to, ka strīdus koplietošanas sistēmas reģistrācija meliorācijas kadastrā ierobežo pieteicējas īpašuma tiesības. Tātad faktiskās sekas pieteicējai rada tieši koplietošanas meliorācijas sistēmas tās daļas reģistrācija, kas konstatēta pieteicējas īpašumā. Tas vien, ka pieteicējas īpašumā atrodas tikai daļa no koplietošanas meliorācijas sistēmas, nav pamats secināt, ka koplietošanas meliorācijas sistēmas reģistrācija citu personu nekustamajos īpašumos aizskartu pieteicējas tiesības. Līdz ar to Administratīvās rajona tiesa ir pamatoti atzinusi, ka pieteicējai nav subjektīvo tiesību pārsūdzēt Sabiedrības faktisko rīcību, kas neskar pieteicējas tiesības, proti, kas attiecas uz koplietošanas meliorācijas sistēmas daļu, kas neatrodas pieteicējas īpašumā. Vienlaikus pieteicējai paskaidrojams, ka tas, ka pieteicējai tiek atzītas tiesības sūdzēties par meliorācijas sistēmas reģistrāciju tikai tajā daļā, kas attiecas uz pieteicējas īpašumā esošo posmu, nemaina to, ka, izskatot pieteicējas pieteikumu pēc būtības, tiesai jautājums par pieteicējas īpašumā esošā meliorācijas sistēmas posma reģistrāciju jāvērtē kontekstā ar visu meliorācijas sistēmu kā vienotu veselumu.

[9] Ievērojot minēto, Administratīvās rajona tiesas spriedumā ietvertais lēmums par tiesvedības izbeigšanu daļā atstājams negrozīts.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 323.panta pirmās daļas 1.punktu un 324.panta pirmo daļu, Senāts

nolēma

atstāt negrozītu Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 15.novembra spriedumu daļā, ar kuru izbeigta tiesvedība administratīvajā lietā daļā, kas ierosināta pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu daļā par SIA „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi" faktiskās rīcības – dārzkopības kooperatīvā /Nosaukums A/ inventarizācijas laikā konstatētās meliorācijas sistēmas daļas, kas neatrodas /pers. A/ piederošajā nekustamajā īpašumā, reģistrēšanu meliorācijas kadastrā – atzīšanu par prettiesisku un pienākuma uzlikšanu minētās meliorācijas sistēmas daļu izslēgt no meliorācijas kadastra.

Lēmums nav pārsūdzams.

L. Slica A. Kovaļevska I. Višķere